

ועוד בארנו במסכת קדושין במקומו (שם), כי המצה שיש בה טוב לשמים וטוב לבריות הוא דבק בטוב, אשר הטוב המושפע מן הש"י מושפע תמיד ואינו חסר, ולפיכך ראוי שכל מצוה שיש בה טוב לשמים וטוב לבריות מפני שהוא דבק בטוב (טוב) [מקבל שפע הטוב, והוא דומה למי שהוא שותה מן המעיין שיש לו מקור, וכל אשר הוא שותה מן המעיין אין המקור חסר כלום, ואל זה דומה מי שהוא עושה מצוה שיש בה הטוב, ושם בפ"ק דקדושין הארכנו בזה ע"ש והוא דבר ברור.

וכן כל הששה כלם הם יש בהם הטוב, וזה כי הכנסת אורחים יש בהם טוב כמשמעו, וביקור חולים יש בהם טוב, ועיון תפלה יש בהם טוב שמביא לעולם הטוב על ידי תפילתו שמתפלל לתת הטוב, והשכמת בית המדרש לתורה שתקרא טוב, והמגדל בניו לת"ת שהוא טוב, והדן את חבריו לכף זכות כלם הם טוב, ומפני זה אוכל פירותיהם בעולם הזה, ומקשה ואלו דברים וכו' ומתיר הני בגמילות חסדים שייכים, כי כל אלו דברים שייכים בגמילות חסד שעושה חסד וטוב, כי גמילת חסד טוב ולא קא חשיב בכאן רק חלקי גמילות חסד שהם ששה, ויש להבין למה אמר מספר ששה דברים, כי גמילות חסד הוא ראש לששה, ולפיכך יוצאים מזה ששה ענפי חסד, והכנסת אורחים הוא הראשון, כי גמילות חסד מדת אברהם שנאמר אצלו שהיה מכניס אורחים, והנן הדברים האלו מאוד ותמצא, כלל הדבר מי שהוא דבק בטוב על ידי המצה שהיא טוב מקבל שפע טוב והשפע הזה הם הפירות מן המצוה, וגוף המצוה קיים לעולם הבא, כי מצוה שהיא טוב יש לה פירות כדמסקינן במסכת קדושין ע"ש.*

הדן את חבריו לכף זכות (שם ע"ב), תנו רבנן הן את דנין אותו לכף זכות, חבירו לכף זכות דנין אותו כי דבר זה ראוי להיות לזכות ומעשה באדם אחד מצד כי בכל מדה שהוא שיר מגליל העליון ונשכר מודד מודדין לו, כדאיתא אצל בעל הבית אחד בדרום במסכת סוטה (ח' ב'), ג' שנים וכו'. ואם כן מ"ש [שראוי

שיהיה זה בדיון], שהדיון הוא מדה יותר מכל המדות שבעולם, שכאשר הוא מודד מודדין לו, ובדין שון דנין אותו, ולפיכך כאשר דן לכף זכות והוא מדה ישרה טובה ראוי שיהיה נמדד במדה זאת לגמרי, לפיכך אמר הדן את חבריו לכף זכות דנין אותו לכף זכות.

(*) ע' נתיב גמ"ח פ"ב.

(**) ע' נתיב לב טוב פ"א.

[והביא ג' מעשים זה אחד זה שלא יאמר האדם דודאי יש לדון את האדם לכף זכות והיינו בדבר שאין הנאה רבה לחוטא ולמה יחטא בדבר כמו זה, ולפיכך מעשה ראשון שאף שהיה בענין גול שהאדם נהנה ודרך האדם לעבור, ומעשה השני בענין עריות שהאדם נהנה ממנו, וכן המעשה השלישי ולא יאמר ג"כ כאשר יכול לדון אותו לכף זכות בדרך קרוב, אבל אם אינו יכול לדון אותו לכף זכות רק בדרך רחוקה מאוד ויש לו לומר שאין לדון אותו לכף זכות, ולכך מביא ג' מעשים שכל אחד היו דנין אותו לכף זכות בדרך רחוקה מאוד אפילו [הכי] היו דנין אותו לכף זכות, והג' מעשים שהביא הוא חזקה לדון אותו לכף זכות בכל דבר, ודע כי במעשה הראשון לא היה רק דבר אחד, דהיינו מה שאמר תמיד אין לו, ואין זה רק ענין אחד ובדבר אחד יש לדון לכף זכות מפני שאין צריך לדון אותו רק בדבר אחד לכף זכות, והמעשה השני צריך לדון אותו לכף זכות בשני דברים, דהיינו שהשכיבה מרגלותיו, וירד וטבל ושנה להם, ובמעשה הג' צריך לדון לכף זכות בשלשה דברים שנבנס למקום סתר הוא אחד, וחלץ תפילין הוא השני, וירד וטבל הוא הג' ואפילו [הכי] היו דנין אותו לכף זכות, ומעתה צריך לעולם לדון את האדם לכף זכות ולפיכך סדר דברים אלו בחכמה] וטעם במדה שתאדם [מודד] מודדין לו בארנו במסכת סוטה בפ"ק ע"ש.**

ושמיה טבוח וכו', דע (קכ"ט ע"ב), מעלי ימא כי התורה שקבלו ישראל דעצתא דנפק ביה ויקא אינו מעולם הזה רק כי ושמיה טבוח דאי לא קבלו התורה היא מן השמים, ישראל תורה הוה טבוח וכבר בארנו דבר זה, לבשריה ולדמיהו, ומכל מקום העולם הזה

צריך הוא אל התורה, ולפיכך כאשר היה ערב שבוטת שהוא זמן שראוי לתורה נמצא חסרון העולם מה שראוי העולם אל התורה, / ואין התורה בעולם, כי כבר אמרנו כי התורה היא מן השמים, ומאחר שהתורה היא מן השמים יש בעולם הזה חסרון כל זמן שלא יושלם העולם הזה בתורה מן השמים, / ומצד החסרון יש כאן רוח ששמו טבוח, כי אחד חסרון נמשך חסרון והפסד, ונקרא יום טבוח שלשון טבוח משמע הפסד לגמרי כמו שהוא טובה, ודבר זה לגדול החיוב שאי אפשר לעולם בלא תורה, ואם לא קבלו ישראל היה כאן טביחה גמורה שכל טביחה היא בכה וביד חזקה, ואם לא קבלו ישראל את התורה [היה חסרון בדבר] שהוא מחויב ומוכרח להיות